

Varga Zoltán Zsolt

TEREMTŐ IGE-MONDÁS

[SZÓ-BESZÉD]

2025-07-08 | JEGYZET, SZÓ-BESZÉD

Új rovatunkban olyan műalkotásokhoz vagy műrészletekhez kértünk szerzőinktől jegyzeteket, amelyek a nyelv és a beszéd témáját járják körül.

Horgas Béla: PUSZTÁBA KIÁLTOTT SZÓ

Egy pusztába kiáltott
szó nekivágott
a világnak,
ajtájának, ablakának –
de furcsa ház
a szótár,
ravaszabb minden
szónál,
a pusztába kiáltott
az ablakon túl
nem talált világot,
nem tudott az ajtón
sehova kilépni,
mellbe lökték
a semmi tollpíhéi.
Maradt tehát a puszta.
A szél a szótár lapjait
egykedvűen lapozta.
A pusztába kiáltott
nem lelt semmi részre,
nem volt többé mód
a megmenekülésre,
hazatalálásra,
álmatlanul, helytelenül
bolyongott az árva...
Egy szó,
valami i,
valami g,

valami e,
 valami kurta kis ige,
 valami semmi,
 semmi se.

Horgas Béla költeménye az 1978-as *Nyelvöltögető* című kötetben jelent meg, de nem érzem gyerekversnek. Megszemélyesíti a „pusztába kiáltott szó”-t, az „igé”-t. Látom, ahogy az aprócska, törekeny lény a szótár börtönébe zárt, kiszabadulna, de mellbe lökik *a semmi tollpíhéi*, csak az emberek nélküli pusztába juthat, ott bolyong, *helytelenül*, és már a szótárba sem talál vissza.

Hogy mi ez a szó, azt ránk bízta a költő – divatos szóval a vers (talán minden igazi műalkotás): interaktív. Számít olvasójára, noha jócskán kínál fogódzókat az értelmezéshez. És asszociációs lehetőségeket. Bibliait többszörösen is.

Hiszen Isten a *Genézis* szerint szavakkal teremtett: „Akkor ezt mondta Isten: Legyen világosság!... Aztán ezt mondta Isten...” A költészet eleve teremtő ige-mondás.

benne ölt testet

A „pusztába kiáltott szó” és az „ige” az *Újszövetség* alapfogalmai közé tartoznak. Keresztelő Szent János nevezi magát pusztába kiáltott szónak, jelezve, hogy ő csupán előfutára Jézusnak. Az „Ige” pedig a keresztény hagyomány szerint, legalábbis nagy kezdőbetűvel, a Szentháromság középső alakját, magát Jézust jelöli. Benne ölt testet az ige.

A jelentéstartalmak átszövik egymást, ahogy a nyelvjáték meg az „ige” sorsa miatti keserűség. Minden diktatúrában – ezért is kezdtem jegyzetemet a vers születésének idejével – a hatalom akadályozza a szó-cselekvést.

Pusztába kiáltott szavaink manapság egyre sokasodnak: „demokrácia”, „tolerancia”, „szolidaritás”, „konszenzus”, és csak most, hogy sorolom ezeket, döbbenek rá, hogy mind az európai, közös szókincsünkből valók. Hogy elvesztésükkel európaiságunk

csorbulna. Szavaink életterének megint marad akkor a magyar puszta, rosszabb esetben az ázsiai sztyeppe?

kép | vecteezy.com